

Bölüm 2

GÜVENLİK KÜLTÜRÜ

Prof. Dr. Ali BAYAT

2.1 Giriş

İş güvenliği, işletmelerin faaliyetlerinden birisi olmakla birlikte işletmedeki diğer faaliyetlerden oldukça farklıdır. Bunun nedeni, iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerinin örgütteki her programın, her faaliyetin ve her bir bölümün parçası niteliğinde olmasıdır. İş güvenliği uygulamalarını geliştirme çabalarına rağmen, iş kazaları hem çalışan hem de işletme yönetimi açısından temel nitelikli bir sorun olmayı sürdürmektedir. Bu noktada, iş sağlığı ve güvenliği faaliyetinin başarısını etkileyen iş güvenliği kültürü ya da literatürdeki yaygın kullanım şekliyle güvenlik kültürü, örgüt kültürü bütününe bir alt elemanıdır ve özellikle sağlık ve güvenlik sorunlarına ilişkin değer ve inançların yansıtıldığı bir alt oluşumdur. Bir işyerinde güvenlik bilincinin yayılmasının olumlu sonuçlarından bir diğeri, grup etkisinin güvensiz davranışları kontrol altında tutabilmesidir. İş güvenliği açısından başarılı olmak için örgütün iş güvenliğine ilişkin kültürünün güçlü olması ve bu kültürün işletmenin ortak bir değeri niteliğinde olması gerekir.

2.2 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Amacı

İş sağlığı ve güvenliği çalışmalarında öncelikli amaç, çalışanların sağlığını korumaktır. İş sağlığı ve güvenliğinin amacı, kaza ve hastalık şeklinde ortaya çıkan tehlikelerden çalışanları korumak, zarar verici etkileri asgariye indirmek, mümkünse ortadan kaldırmak, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam iyilik halini hedefleyip yaşam kalitesini yüksek tutarak çalışanların mutlu olmalarını sağlamaktır. Çalışma şartları, çalışan kişinin bedensel ve ruhsal sağlığını doğrudan veya dolaylı olarak etkileyebildiğinden, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ile toplumun mutluluğu arasında bir ilişki kurmak mümkündür.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de meydana gelen iş kazaları ve meslek hastalıklarının bir bölümü ölümlerle, bir bölümü ise sakatlanma ve yaralanmalarla sonuçlanmaktadır. Bu olayların manevi üzüntüsü ve meydana gelen maddi zararın ve milli servet kaybının büyüklüğü, insanların iş sağlığı ve iş sağlığı ve güvenliği üzerinde önemle durmalarının önemli nedenleridir.

inançlardır. İş güvenliğini etkileyen inançlar işletme kültürü içinde saklı bir şekilde yer alır. Hiçbir zaman dile getirilmez ama geçmişteki tecrübe ve gelenekler nedeniyle varlıklarını korurlar. Bu bağlamda güvenlik performansına pozitif katkı verecek güvenlik kültürü kriterleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Güvenlik politikaları,
- Yönetimin güvenlik için görünür kararlılığı,
- Demokratik uygulamalar ve yetkinliği, Tutumlar ve bağlılık,
- Zorunluluk ve sorumlulukların açık tanımı, Güvenlik ve üretim arasındaki denge,
- Yetkin çalışanlar ve eğitim, Yüksek motivasyon ve iş tatmini,
- Yönetim ve çalışanlar arasında karşılıklı güven ve adil yaklaşım,
- Kalite, kural ve düzenlemelerin güncellenmesi,
- Düzenli ekipman bakımı,
- Gerekli olay (ramak kala vb.) ve küçük bile olsa kazaların rapor edilmesi ve etkin yorumu,
- Farklı kurumsal seviyelerden ve görevlilerden sağlıklı bilgi akışı,
- Uygun tasarım, Yeterli kaynak ve sürekli iyileştirme,
- Gerekliğinde otorite ile olan iş ilişkileridir.

Kaynaklar

1. Akalp G. ve Aytaç S. İş sağlığı ve güvenliği açısından güvenlik kültürü oluşumu ve bir uygulama, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 4th International Occupational Health and Safety Regional Conference, 2005, Ankara.
2. Aktay N. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi İle İş Güvenliği Kültürü Arasındaki İlişki, İş Müfettiş Yardımcılığı Etüdü, 2012, İstanbul.
3. Demirbilek T. İş Güvenliği Kültürü, Legal Yayıncılık, 1. Baskı, 2005, İzmir.
4. Demirbilek T. İşletmelerde İş Güvenliği Kültürünün Geliştirilmesi, Çalışma Ortamı, 2008, S:96, Sayfa: 5-7.
5. Dursun S. Güvenlik Kültürünün Güvenlik Performansı Üzerine Etkisine Yönelik Bir Uygulama, Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi, 2011, Bursa.
6. İşler, C. İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ile güvenlik kültürünün iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesindeki etkisi. T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı, 2013, Ankara.
7. Kılış İ, Demir S. İşveren İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Verme Yükümlülüğü Üzerine Bir İnceleme, Çalışma İlişkileri Dergisi, 2012, 3(1), 23-47.
8. Reiman T, Oedewald P. Maintenance core task and maintenance culture, VTT Ind. Syst., Proceedings of the 2002 IEEE 7th Conference, Finland, 2002.